

**VALSTYBINĖ ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS
INSPEKCIJA**

Biudžetinė įstaiga, A.Goštauto g. 12, LT-01108 Vilnius

tel. (8 5) 262 4141 / 266 1584, faks. (8 5) 261 4487, el.p. atom@vatesi.lt, <http://www.vatesi.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188639874

Lietuvos Respublikos
Vyriausybei

2020-08-11 Nr. (14.12-42) 22.1- 612

Teikiama per Teisės aktų
informacinę sistemą**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BRANDUOLINĖS SAUGOS ĮSTATYMO NR. XI-1539
5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ STRAIPSNIŲ IR 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO TEIKIMO**

Valstybinė atominė energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) teikia Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas) kartu su šio Projekto lydimaisiais dokumentais.

Projektu siūloma sudaryti aiškesnes sąlygas prižiūrėti branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir išmontavimo darbus branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu, įskaitant tokios veiklos saugos įvertinimą prieš ją pradedant ir prieš priimant sprendimą panaikinti licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimą galiojimą, ir įskaitant tvarkos, pagal kurią visuomenė galėtų dalyvauti šio sprendimo priėmimo procese, nustatymą. Šių nuostatų įgyvendinimas prisidėtų prie aiškesnio reglamentavimo, kuris atitiktų atnaujintus Tarptautinės atominės energijos agentūros saugos standartus. Taip pat projektu siūloma tobulinti reglamentavimą, susijusį su radionuklidų išmetimo į aplinką planų derinimu ir branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos apibrėžimu. Kartu, atsižvelgiant į Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“, patikslinamos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus išbraukiant nuorodas į Europos Sąjungos teisės aktų paskelbimo šaltinius Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

Konkrečios Projekte nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu teikiamame pateiktame Projekto aiškinamajame rašte. Svarbiausią su Projektu susijusią informaciją pateikiame lentelėje.

I. Sprendžiama problema	Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė (toliau – Ignalinos AE) galutinai sustabdžiusi I ir II energijos blokus, planuoja ir vykdo šių energijos blokų radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, įskaitant pačius sudėtingiausius – reaktoriaus įrenginio R3 zonos išmontavimo darbus. Iki šiol Valstybinė atominė energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) vykde šių darbų priežiūrą pagal I ir II energijos blokų eksploatavimo licencijas prieš šių darbų pradžią derindama atitinkamus saugos
-------------------------	--

	<p>pagrindimo dokumentus ir keisdama licencijų sąlygas. Pasikeitus reglamentavimui, licencijų sąlygų buvo atsisakyta. Projekte siūloma ateityje tokiems darbams vykdyti išduoti atskirus leidimus – iš esmės priežiūros procesas nesikeistų, tik jis taptų aiškesnis. Taip pat svarbus aspektas yra tas, kad sudėtingiausi Ignalinos AE išmontavimo darbai vyks pagal eksploatavimo nutraukimo licenciją. Svarbu pabrėžti, kad išmontavimo darbai, tinkamai iš anksto neįvertinus jų branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu, kelia riziką pažeisti svarbius visuomenės interesus, kadangi vėlesnis ūkio subjekto patikrinimas branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu neleistų užtikrinti priimtino branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos lygio. Radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbai, prieš pradėdant šių darbų įgyvendinimą, turi būti iš anksto įvertinti branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos požiūriu – turi būti įvertinta ir įsitikinta, kad šių dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų vykdymas yra suplanuotas taip, kad jie bus atliekami esant kiek įmanoma geresnėms radiologinėms sąlygoms, kad, planuojant šiuos darbus, yra siekiama, kad radioaktyviųjų atliekų susidarys kiek įmanoma mažiau ir į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumas būtų kiek įmanoma mažesnis.</p> <p>Taip pat įstatymo lygmeniu nėra pakankamai detalizuoti esminiai eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo tvarkos aspektai ir nėra įtvirtinta galimybė visuomenei dalyvauti priimant šį sprendimą, nėra pakankamai detalizuotas radionuklidų išmetimo į aplinką plano teikimo teisinis reguliavimas, sprendimo priėmimo dėl radionuklidų išmetimo į aplinką plano derinimo kriterijai. Pažymėtina, kad sprendimas dėl branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo yra itin aktualus gyventojų ir aplinkos apsaugos nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio požiūriu, nes po tokio sprendimo priėmimo objektams ir teritorijai, kurioje buvo vykdoma branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, nebebus taikomi branduolinės saugos priežiūrą vykdančios institucijos nustatyti reikalavimai.</p> <p>Dabartinėje 5 straipsnio redakcijoje branduolinės saugos normatyviniais techniniais dokumentais laikomi visi standartai, nors prie branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų priskirtini tik su branduolinės energetikos saugos (branduoline sauga, radiacine sauga, fizine sauga, avarine parengtimi ir (ar) vadybos sistemomis) sritimi susiję standartai ir standartizacijos leidiniai, ir visi licencijos ar leidimo turėtojo ar branduolinės energetikos objekto statybos vietos (aikštelės) vertinimą atliekančių asmenų normatyviniai techniniai dokumentai, nors prie tokių dokumentų priskirtini tik su branduolinės energetikos saugos (branduoline sauga, radiacine sauga, fizine sauga, avarine parengtimi, tarptautinių branduolinio ginklo neplatavimo įsipareigojimų įgyvendinimu ir (ar) vadybos sistemomis) sritimi susiję dokumentai. Dabartinėje 5 straipsnio redakcijoje nėra aiškiai apibrėžtas licencijų, leidimų turėtojų ir branduolinės energetikos objekto statybos vietos (aikštelės) vertinimą atliekančių asmenų normatyvinių techninių dokumentų privalomumas.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Projektu siūloma, siekiant ir toliau tinkamai užtikrinti branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos priežiūrą, atsižvelgiant į tai, kad esminiai ūkinės veiklos ribojimai gali būti nustatomi tik įstatymu, nustatyti, kad</p>

	<p>branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, vykdomų branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko galutinio sustabdymo ir (ar) eksploatavimo nutraukimo metu, vykdymui būtų išduodami atskiri leidimai. Iki šiol VATESI vykdė šių darbų priežiūrą pagal I ir II energijos blokų eksploatavimo licencijas prieš šių darbų pradžią derindama atitinkamus saugos pagrindimo dokumentus.</p> <p>Taip pat siūloma detaliau reglamentuoti licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo galiojimo panaikinimo tvarką ir numatyti galimybę visuomenei dalyvauti priimant sprendimą dėl eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo, tikslinti / nustatyti radionuklidų išmetimo į aplinką plano teikimo sąlygas ir sprendimo priėmimo dėl radionuklidų išmetimo į aplinką plano derinimo kriterijus.</p> <p>Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos nuostatų tikslinimu siekiama sukonkretinti, kokių sričių standartai, standartizacijos leidiniai ir licencijų, leidimų turėtojų ir branduolinės energetikos objekto statybos vietos (aikštelės) vertinimą atliekančių asmenų normatyviniai techniniai dokumentai yra laikomi branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos dalimi, ir aiškiai apibrėžti šių dokumentų taikymo taisykles (privalomumą taikyti juos pasirinkus ar patvirtinus) įstatymo lygmeniu, atsižvelgiant į galiojančią praktiką.</p>
III. Priemonių kaštai	Žymaus poveikio valstybės finansams nenumatoma. Dėl keičiamų ir naujų nuostatų esminio poveikio valstybės institucijų administracinei naštai nenumatoma.
IV. Nauda visuomenei	<p>Naujas teisinis reguliavimas turės teigiamą poveikį branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimui Lietuvos Respublikoje, nes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos priežiūros sistemos stiprinimas, kai yra planuojami ir vykdomi branduolinės (atominės) elektrinės, branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko radionuklidais užterštų konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir išmontavimo darbai, prisidėtų prie branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos lygio Lietuvos Respublikoje didinimo; 2) visuomenė galėtų dalyvauti sprendimo panaikinti licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimą galiojimą priėmimo procese ir įsitikinti, kad branduolinės energetikos objektas, užbaigus jo eksploatavimo nutraukimo vykdymą, yra sutvarkytas saugiai, įskaitant radioaktyviųjų atliekų sutvarkymą, kaip to reikalauja tarptautiniai saugos standartai; 3) patikslinus radionuklidų išmetimo į aplinką plano teikimo atvejus būtų išvengiama nereikalingos naštos ūkio subjektams, o nustačius sprendimo dėl radionuklidų išmetimo į aplinką plano derinimo priėmimo kriterijus būtų užtikrinamas teisinis aiškumas; 4) branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų sistemos nuostatų patikslinimas užtikrins teisinį aiškumą.

Projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Projektas nėra notifikuojamas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Dėl Projekto konsultuojamasi su visuomene, paskelbus jį Teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS). Kitos konsultacijos su visuomene nebuvo numatytos.

Projektas nustato ūkio subjektų veiklos teisinį reguliavimą ir priežiūrą, todėl Projektui suteiktas statusas „Reguliuojantis verslo sąlygas“.

Projektas buvo pateiktas derinti Energetikos ministerijai, Teisingumo ministerijai, Aplinkos ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, valstybės įmonei Ignalinos atominėi elektrinei. Pastabų buvo gauta iš Teisingumo ministerijos, kitos institucijos pastabų neturėjo. Aplinkos ministerija per nustatytą terminą išvados nepateikė, todėl laikoma, kad pastabų neturi. Projektas buvo pateiktas Teisingumo ministerijai derinti pakartotinai. Į pakartotinėje Teisingumo ministerijos išvadoje nurodytą pastabą buvo atsižvelgta. Taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2020 m. liepos 15 d. išvadoje Nr. NV-1965 (TAP-20-1211; TAIS Nr.: 19-15747(4)) pateikė pastabas, į kurias buvo atsižvelgta.

Projekto iniciatorė – VATESI. Už projekto parengimą atsakingi asmenys:

1) dėl Branduolinės saugos įstatymo 5 straipsnio pakeitimo – VATESI Saugos analizės skyriaus vedėjas Evaldas Kimtys, tel. (8 5) 266 1576, el. p. evaldas.kimtys@vatesi.lt;

2) dėl Branduolinės saugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies, 23 straipsnio, 24 straipsnio 2 dalies, 25 straipsnio 8 dalies, 26 straipsnio 8 ir 16 dalių, 29 straipsnio, 36 straipsnio, 39¹ straipsnio ir 2 priedo pakeitimo – VATESI Eksploatavimo nutraukimo skyriaus vyriausiasis inspektorius Marius Dekaminavičius, tel. (8 5) 226 61594, el. p. marius.dekaminavicius@vatesi.lt;

3) dėl Branduolinės saugos įstatymo 32 straipsnio 13 dalies pakeitimo ir papildymo 14¹ dalimi – VATESI Transportavimo ir radiacinės saugos skyriaus vyriausiasis inspektorius Audrius Pašiškevičius, tel. (8 5) 266 1592, el. p. audrius.pasiskevicius@vatesi.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projektas, 4 lapai.

2. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

3. Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projekto, 9 lapai.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

5. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo Nr. XI-1539 5, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 39¹ straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projekto administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita, 5 lapai.

Viršininko pavaduotojas radiacinei saugai,
laikinais atliekantis viršininko funkcijas

Darius Lukauskas